

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра лісового та садово-паркового господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО»

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність: Н4 Лісове господарство

Освітня програма: Лісове господарство

Розробники: Кратюк Олександр Леонідович, д.б.н., професор, професор кафедри лісового та садово-паркового господарства

Інформація про викладача

Викладач (-і)	Кратюк Олександр Леонідович
Профайл викладача (-ів)	Кратюк Олександр Леонідович
Контактна інформація	oleksandr.kratiuk@polissiauniver.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=56
Консультації	Очні та онлайн консультації через Zoom, Telegram, Viber щовівторка з 13.00 до 17.00

Робоча програма навчальної дисципліни «Мисливствознавство» затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

Протокол від «31» серпня 2026 р. № 2
Завідувач кафедри

Юрій СІРУК

Погоджено із гарантом
освітньої програми Лісове господарство

(підпис)

(підпис)

Олена АНДРЕЄВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету лісового господарства та екології

Протокол від «31» серпня 2026 р. № 1

Голова НМК

(підпис)

Олександр КРАТЮК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Загальна кількість кредитів – 4 годин -120 змістових модулів – 2	Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
	Спеціальність Н4 Лісове господарство	2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	18 год.	6 год
		Практичні	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		84 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю:	
		екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у здобувачів системи теоретичних знань і практичних навичок у сфері мисливствознавства, раціонального використання, відтворення та охорони мисливських ресурсів, організації полювання і ведення сталого мисливського господарства.

Завданням вивчення біології та екології мисливських тварин, видового складу мисливської фауни, типології та оцінювання мисливських угідь, принципів організації й ведення мисливського господарства; оволодіння методами обліку, бонітування та управління популяціями мисливських тварин, проведення біотехнічних заходів, організації полювання, використання мисливських собак і оцінювання мисливських трофеїв; формування навичок планування відтворення та раціонального використання мисливських ресурсів, їх охорони, дотримання законодавчих і природоохоронних вимог та застосування сучасних підходів до забезпечення екологічної, економічної і соціальної ефективності мисливського господарства.

Передумовою вивчення дисципліни є володіння базовими знаннями з основ лісомисливського господарства, біології мисливських тварин та біотехнії.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) інтегральної: *ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.*

б) загальної: (ЗК):

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

в) спеціальних (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах

СК 6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

РН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

РН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен.

знати: основи біології, екології та поведінки мисливських тварин; видовий склад і господарське значення мисливської фауни; типи, категорії та особливості мисливських угідь; принципи організації та ведення мисливського господарства; методи обліку, бонітування та оцінювання мисливських угідь; основи управління, відтворення та раціонального використання мисливських

ресурсів; основні види та способи полювання, правила безпеки й мисливську етику; принципи проведення біотехнічних заходів; основи мисливського собаківництва та оцінювання мисливських трофеїв; правові та природоохоронні засади мисливської діяльності.

ВМІТИ: визначати види мисливських тварин та оцінювати стан їх популяцій; проводити облік і оцінювання мисливських ресурсів; класифікувати та бонітувати мисливські угіддя; планувати заходи з охорони, відтворення та раціонального використання дичини; розробляти й обґрунтовувати біотехнічні заходи; організовувати полювання з дотриманням вимог безпеки, законодавства та мисливської етики; оцінювати мисливські трофеї та здійснювати їх первинну обробку; застосовувати сучасні методи й технології ведення мисливського господарства; аналізувати еколого-економічну ефективність мисливсько-господарської діяльності; приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо сталого використання та охорони мисливських ресурсів.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково такі soft skills:

- екологічна свідомість – формування відповідального ставлення до диких тварин, природних екосистем, біорізноманіття та раціонального використання мисливських ресурсів;
- професійна етика – розуміння необхідності гуманного поводження з тваринами, дотримання природоохоронних норм, ветеринарно-санітарних вимог і принципів відповідального ведення мисливського господарства;
- критичне та аналітичне мислення – уміння аналізувати інформацію, оцінювати умови утримання та розведення дичини, визначати причини проблем і знаходити оптимальні рішення;
- комунікативні навички – здатність чітко висловлювати думки, обговорювати професійні питання та ефективно взаємодіяти з колегами, фахівцями й працівниками мисливських господарств;
- командна робота – формування навичок спільного виконання практичних завдань, розподілу обов'язків, взаємодопомоги та відповідальності за спільний результат;
- організованість і планування – уміння планувати технологічні, ветеринарно-санітарні та біотехнічні заходи, визначати послідовність їх виконання та дотримуватися встановлених термінів;
- прийняття рішень – здатність самостійно оцінювати ситуацію та обирати доцільні способи утримання, вирощування, транспортування й випуску дичини;
- відповідальність – усвідомлення особистої відповідальності за стан поголів'я, результати виробничої діяльності, дотримання ветеринарних вимог і збереження природних ресурсів;
- увага до деталей – розвиток здатності помічати зміни у поведінці та стані птахів, умовах їх утримання, якості кормів і санітарному стані приміщень;

- адаптивність і гнучкість – здатність пристосовувати технологічні рішення до зміни погодних умов, стану поголів'я, особливостей угідь та інших виробничих обставин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 (ЗМ1). Ресурсний потенціал мисливського господарства України.

Тема 1 (Т1). Вступ. Історія полювання.

- 1.1. Історія виникнення полювання.*
- 1.2. Князівське та царське полювання.*
- 1.3. Полювання в Україні.*

Тема 2 (Т2). Мисливські угіддя.

- 2.1. Угіддя як виробничі площі для раціональної експлуатації запасів мисливських тварин*
- 2.2. Угіддя як середовище існування диких тварин*
- 2.3. Класифікація мисливських угідь*

Тема 3(Т3). Мисливська фауна України.

- 3.1. Видовий склад мисливських тварин України*
- 3.2. Ратичні тварини*
- 3.3. Хутрові звірі*
- 3.4. Перната дичина*

Тема 4 (Т4). Теоретичні основи класифікації мисливських угідь.

- 4.1. Продуктивність мисливських угідь*
- 4.2. Екологічні властивості мисливських угідь*
- 4.3. Захисні та гніздові властивості угідь*
- 4.4. Упорядкування мисливських угідь*
- 4.5. Види організації мисливського господарства*
- 4.6. Організація мисливсько-господарських робіт.*

Змістовий модуль 2 (ЗМ2). Практичні аспекти мисливствознавства.

Тема 5 (Т5). Основи біотехнії.

- 5.1. Поняття про біотехнію*
- 5.2. Підвищення кормових властивостей мисливських угідь*
- 5.3. Створення кормових полів, плантацій та реміз*
- 5.4. Збагачення кормових ресурсів біотопів*
- 5.5. Біотехнічні споруди*

Тема 6 (Т6). Основи мисливського собаківництва.

- 6.1. Загальна характеристика груп мисливських собак.*
- 6.2. Обов'язки власників мисливських собак..*

6.3. Утримання мисливських собак.

Тема 7 (Т7). Види і способи полювання.

7.1. Індивідуальне полювання

7.2. Групове полювання

7.3. Полювання на хутрових звірів

7.4. Полювання на копитних тварин

7.5. Полювання на пернату дичину

Тема 8 (Т8). Мисливські трофеї.

8.1. Продукція полювання

8.2. Право власності на продукцію полювання

8.3. Правила оцінки мисливських трофеїв.

Тема 9 (Т9). Правові основи полювання.

9.1. Основні нормативні документи в галузі ведення мисливського господарства

9.2. Ведення мисливського господарства та полювання

9.3. Контроль за веденням мисливського господарства

4. Структура навчальної дисципліни

Структура курсу	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	практ.	лаб	сам.р.		лекції	практ.	лаб	сам.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Ресурсний потенціал мисливського господарства України										
Тема 1 (Т1). Вступ. Історія полювання.	13	2			11	13				13
Тема 2 (Т2). Мисливські угіддя.	13	2	2		9	13	0,5	1		11,5
Тема 3 (Т3). Мисливська фауна України.	13	2	2		9	13	0,5	1		11,5
Тема 4 (Т4). Теоретичні основи класифікації мисливських угідь.	13	2			11	13				13
Разом за змістовним модулем 1	52	8	4		40	52	1	2		49
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти організації мисливсько-господарського виробництва										
Тема 5 (Т5). Основи біотехнії.	16	2	8		6	16	1	2,5		12,5
Тема 6. (Т6). Основи мисливського собаківництва.	13	2	2		9	13	1	0,5		11,5

Тема 7 (Т7). Види і способи полювання.	13	2	4		7	13	1	1		11
Тема 8 (Т8). Мисливські трофеї.	13	2			11	13	1			12
Тема 9 (Т9). Правові основи полювання.	13	2			11	13	1			12
Разом за змістовним модулем 2	68	10	14		44	68	5	4		59
Усього годин	120	18	18		84	120	6	6		108

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.				
1	T2	Визначення типологічної структури та якості мисливських угідь	2	1
2	T3	Методи обліку мисливських тварин	2	1
Змістовий модуль 2.				
3	T5	Біотехнічні заходи в мисливському господарстві	2	1
4	T5	Облаштування мисливських угідь біотехнічними спорудами	2	0,5
5	T5	Планування обсягів здобування мисливських тварин	2	0,5
6	T5	Ветеринарно-санітарні та профілактичні заходи в мисливському господарстві	2	0,5
7	T6	Породи мисливських собак та полювання з ними	2	0,5
8	T7	Індивідуальне та колективне полювання	2	0,5
9	T7	Види мисливської зброї та їх призначення	2	0,5
Разом			18	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовний модуль 1			
1.	Тема 1. Вступ. Історія полювання. 1. Історія полювання на теренах сучасної України 2. Мисливська етика та ритуали 3. Розвиток методів та знарядь полювання 4 Мисливство у мистецтві та художній літературі. Кейс: Порівняти традиційні знаряддя та способи полювання, визначити зміни у мисливській етиці й ставленні суспільства до диких тварин та оцінити вплив історичних традицій на сучасне мисливське господарство.. Есе: Еволюція полювання: від способу виживання до сучасної форми природокористування. Доповідь: «Традиції та мисливська етика українського народу».	11	13
2.	Тема 2. Мисливські угіддя. 1. Фітоценологічна класифікація 2. Основні одиниці класифікації мисливських угідь	9	11,5

	3. Основні категорії класифікації мисливських угідь. 4. Мисливське господарство світу. Кейс: Здійснити оцінку умовної території мисливського господарства, визначити основні типи мисливських угідь за фітоценологічними ознаками, провести їх класифікацію за основними одиницями та категоріями, оцінити придатність окремих угідь для основних видів мисливських тварин і розробити пропозиції щодо раціонального використання та покращення їхньої кормової й захисної ємності. Есе: Мисливські угіддя як основа сталого розвитку мисливського господарства. Доповідь: «Порівняльна характеристика мисливських угідь України та країн Європи»		
3.	Тема 3. Мисливська фауна України. 1. Зміна видового складу мисливських ресурсів. 2. Господарське значення мисливських видів. 3. Динаміка популяцій видів мисливської фауни. Кейс: Проаналізувати видову структуру мисливської фауни певного регіону України, визначити зміни чисельності та ареалів основних мисливських видів за певний період, оцінити їх господарське значення, встановити основні чинники, що впливають на динаміку популяцій, та запропонувати заходи щодо їх раціонального використання й охорони. Есе: Мисливська фауна України: сучасний стан, проблеми та перспективи збереження. Доповідь: «Історичні зміни видового складу мисливських ресурсів України»	9	11,5
4.	Тема 4. Теоретичні основи класифікації мисливських угідь. 1. Категорії складності (розряди) робіт з мисливського упорядкування. 2. Інвентаризація мисливських угідь. 3. Бонітування мисливських угідь. 4. Класи бонітету та їх оцінка. 5. Методи бонітування. 6. Мисливсько-господарська картографія території. 7. Економічна оцінка мисливських угідь. Кейс: Провести інвентаризацію мисливських угідь, визначити їх типи та площі, здійснити бонітування за основними видами мисливських тварин, встановити класи бонітету, нанести результати на мисливсько-господарську карту та провести орієнтовну економічну оцінку угідь; за результатами роботи розробити пропозиції щодо підвищення їх господарської цінності. Есе: Інвентаризація та бонітування мисливських угідь як основа ефективного управління мисливським господарством. Доповідь: «Інвентаризація мисливських угідь: мета, завдання та основні етапи»	11	13
Змістовний модуль 2			
5.	Тема 5. Основи біотехнії. 1. Створення кормових полів, плантацій та реміз. 2. Збагачення кормових ресурсів біотопів. 3. Технологія створення водопоїв, гальковищ тощо. Кейс: Розробити комплекс біотехнічних заходів для умовного мисливського господарства з урахуванням видового складу диких тварин, площі та типів угідь, кормової бази й водозабезпечення:	6	12,5

	визначити місця розташування кормових полів, реміз, плантацій, водопоїв і гальковищ, обґрунтувати технологію їх створення та оцінити очікуваний вплив на умови існування й чисельність мисливських тварин. Есе: Біотехнічні заходи як інструмент підвищення продуктивності та стійкості мисливських угідь. Доповідь: «Сучасні технології та екологічні підходи до проведення біотехнічних заходів»		
6.	Тема 6. Основи мисливського собаківництва. - Основи оцінки мисливських собак. - Породи мисливських собак. - Вибір породи для різних видів полювання. - Утримання та розведення мисливських собак, виховання молодняка. - Полюві випробування та організація виставок мисливських собак. Кейс: Необхідно визначити вид полювання та відповідну породу собак, обґрунтувати критерії оцінювання її робочих і екстер'єрних якостей, розробити основні вимоги до утримання, годівлі та виховання молодняка, а також скласти план підготовки собаки до польових випробувань. Есе: Мисливський собака як важливий елемент ефективного та етичного полювання Доповідь: «Історія розвитку мисливського собаківництва».	9	11,5
7.	Тема 7. Види і способи полювання. - Ловчі та допоміжні тварини на полюванні - Техніка безпеки на полюванні - Нерушнічні знаряддя добування тварин - Види, системи та призначення мисливської зброї. Кейс: Змодельовати організацію полювання на визначений вид мисливської тварини з урахуванням особливостей угідь, сезону та способу добування. Необхідно обрати допустимий спосіб полювання, визначити необхідне спорядження, мисливську зброю або нерушнічні знаряддя, передбачити використання ловчих чи допоміжних тварин, розробити основні правила безпеки та визначити заходи щодо дотримання принципів гуманного й раціонального використання мисливських ресурсів. Есе: Сучасне полювання: поєднання традицій, безпеки та принципів раціонального природокористування. Доповідь: «Ловчі та допоміжні тварини у мисливській практиці».	7	11
8.	Тема 8. Мисливські трофеї. - Історія експертизи трофеїв. - Правила вимірювання та оцінки мисливських трофеїв по системі «СІС». - Первинна обробка добутої дичини. Кейс: Змодельовати проведення експертизи мисливського трофея: визначити його вид, провести первинну обробку, виконати необхідні вимірювання відповідно до правил системи СІС (CIC), розрахувати оцінювальні показники, визначити якість трофея та підготувати висновок щодо його відповідності встановленим критеріям оцінювання. Есе: Мисливський трофей як показник якості популяції та культури сучасного мисливства. Доповідь: «Історія розвитку експертизи та оцінювання мисливських трофеїв».	11	12

9.	Тема 9. Правові основи полювання. 1. Міжнародний мисливський туризм. 2. Міжнародні мисливські організації. 3. Світові мисливські туристичні регіони: приклади вдалого поєднання мисливсько-туристичної діяльності з природоохоронною роботою та економічними вигодами 4. Мисливські тварини у Червоній книзі України Кейс: Необхідно визначити правові вимоги до проведення полювання, умови ввезення та вивезення мисливської зброї й трофеїв, вимоги щодо охорони рідкісних видів, роль міжнародних мисливських організацій та природоохоронних норм. За результатами аналізу студенти повинні визначити можливі правові ризики та розробити рекомендації щодо організації законного, безпечного та екологічно відповідального мисливського туризму. Есе: Правове регулювання полювання як основа сталого використання мисливських ресурсів. Доповідь: «Проблеми та перспективи розвитку міжнародного мисливського туризму в Україні».	11	12
Разом		84	108

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- *словесні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія);*
- *наочні (демонстрація, ілюстрація, презентація);*
- *практичні (виконання практичних завдань, розв'язання ситуаційних задач і кейсів);*
- *проблемно-пошукові;*
- *дослідницькі;*
- *самостійна робота здобувачів освіти (анотація опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання наукових статей/тез);*
- *робота з навчальною та науковою літературою;*
- *аналіз виробничих ситуацій.*

8. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Мисливствознавство» є: поточний і підсумковий. Поточний контроль здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, виконання завдань самостійної роботи, підготовки презентацій та аналітичних оглядів. Після вивчення курсу застосовується підсумковий контроль у формі екзамену. Екзамен проводиться для всіх без винятку здобувачів вищої освіти (незалежно від кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види

індивідуальних завдань та обов'язкових робіт (практичних завдань, передбачених робочою програмою. Екзамен передбачає вирішення тестів.

Підсумкова оцінка визначається шляхом оцінювання навчальних досягнень за 5-бальною системою з наступним переведенням у 60-бальну через множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення – 12 та підсумуванням з результатами підсумкового контролю (екзамен – максимум 40 балів).

9. Питання для підсумкового контролю (орієнтовні)

1. Мета і завдання дисципліни. Теоретичне та практичне значення.
2. Історія полювання.
3. Роль полювання у становленні сучасної людини.
4. Мисливство до появи вогнепальної зброї.
5. Розвиток мисливства після появи вогнепального зброї.
6. Національні традиції мисливства в Україні.
7. Європейська культура ведення мисливського господарства.
8. Мисливська етика та ритуали.
9. Мисливство у країнах Америки, Африки, Азії та Європи.
10. Міжнародна співпраця у сфері мисливства.
11. Поняття про мисливські угіддя.
12. Кормові і захисні властивості мисливських угідь, їх сезонна динаміка.
13. Зміна структури мисливських угідь під впливом господарської діяльності людини.
14. Методичні основи класифікації і оцінки якості мисливських угідь.
15. Загальна характеристика мисливських ресурсів.
16. Особливості біології та етології мисливських тварин, поширення, динаміка чисельності.
17. Охорона мисливських тварин.
18. Загальна характеристика інфекційних захворювань диких тварин.
19. Мета й одиниці обліку мисливських тварин.
20. Біологічні, географічні, статистичні, організаційні основи обліку мисливських тварин.
21. Облік куроподібних птахів на токовищах, маршрутах і стрічка.
22. Облік водно-болотних птахів.
23. Оцінка мисливських ресурсів. Види оцінки.
24. Картографування оцінки мисливських ресурсів.
25. Оптимальна чисельність мисливських тварин та її розрахунок.
26. Предмет і завдання біотехнії. Загальні положення і екологічні основи.
27. Методи покращення захисних властивостей лісових та інших угідь
28. Специфіка лісового середовища як місцепроживання тварин. Роль узлісся.

29. Вплив факторів турбування на мисливських тварин.
 30. Ремізи та ремізні ділянки.
 31. Попередження загибелі тварин на транспортних магістралях.
 32. Кормова база мисливського господарства та її регулювання.
 33. Основні групи та склад кормів.
 34. Кормові рослини та кормові ресурси.
 35. Запаси кормових рослин.
 36. Доступність природних кормів та їх використання.
 37. Заготівля та зберігання кормів.
 38. Підгодівля мисливських тварин.
 39. Кормові поля.
 40. Водозабезпечення мисливських угідь.
 41. Типи біотехнічних споруд і їх розташування в угіддях.
 42. Солонці і пурхалища.
 43. Поняття про вікову та статеву структуру популяціями тварин.
 44. Теоретичні засади і основи керування популяцій тварин.
 45. Оптимальна вікова та статева структура популяції ратичних тварин.
 46. Селекційний відстріл. Селекційна робота у мисливському господарстві.
 47. Обмеження діяльності хижаків.
 48. Мисливське районування.
 49. Ветеринарно-профілактичні заходи у мисливських угіддях.
 50. Мета і завдання упорядкування мисливських угідь.
 51. Об'єкт та цикли робіт з упорядкуванням мисливських угідь.
 52. Методи упорядкування мисливських угідь.
 53. Господарсько-технічний поділ території мисливських угідь.
 54. Розрахунок середнього класу бонітету мисливського угіддя.
 55. Визначення запасів природних кормів.
 56. Визначення ступеню пошкодження лісових культур дикими тваринами та заходи з запобігання їх пошкодженню.
 57. Проект біотехнічних заходів.
 58. Розрахунок ємкості мисливських угідь.
 59. Розрахунок річного приросту мисливських тварин.
 60. Визначення оптимальної щільності мисливських тварин у господарстві.
 61. Норми здобування мисливських тварин.
 62. Визначення пропускної спроможності мисливського господарства.
 63. Інвентаризація і оцінка мисливських угідь, їх картографування.
- Основні типи мисливських корт, техніка їх виконання та оформлення.
64. Моніторинг, прогноз динаміки чисельності мисливських тварин
 65. Історія розвитку вогнепальної мисливської зброї.
 66. Класифікація сучасної мисливської зброї.

67. Походження мисливських собак. Історія розвитку мисливського собаківництва.
68. Організація індивідуального полювання.
69. Організація групового полювання.
70. Техніка безпеки на полюванні.
71. Поняття при мисливські трофеї. Трофейне значення мисливських звірів і птахів.
72. Здобування, препарування і виготовлення чучел звірів і птахів.
73. Обладнання мисливських будиночків і розташування мисливських трофеїв у квартирах.
74. Закон України “Про мисливське господарство та полювання”.
75. Закони, угоди і конвенції з охорони тварин.
76. Правові основи та зарубіжний досвід ведення мисливського господарства.
77. Правові основи та зарубіжний досвід з охорони тварин
78. Структура керування мисливським господарством України, його взаємодія з лісовим господарством.
79. Порядок надання мисливських угідь у користування.
80. Право на полювання, правила і термін полювання.
81. Браконьєрство, його соціальна природа та попередження.
82. Бродячі собаки і їх вплив на мисливську фауну.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів оцінювання знань здобувачів вищої освіти у семестрі за видами навчальних занять з дисципліни «Мисливствознавство»

Поточний та періодичний контроль										Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Індивідуальне самостійне завдання		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	0-5	40	100

Оцінювання кожного з виконаних практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв’язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст

теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; **0 балів** – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Оцінювання результатів екзамену здійснюється за наступними критеріями:

35-40 балів – бездоганна відповідь;

25-34 бали – вірна відповідь, містить окремі неточності чи упущення,

15-24 бали – загалом правильна, однак неповна чи стисла відповідь;

5-14 балів – виконання завдань не повне або не точне.

0-4 бали – розкриття питань лише розпочато.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у **неформальній освіті**. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти повністю відповідає робочій програмі дисципліни.

Шкала оцінювання: університетська та 100-бальна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики
90-100	Відмінно
75-89	Добре
60-74	Задовільно
менше 60	Незадовільно

11. Політики дисципліни

Політики курсу «Мисливствознавство» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування компетентностей здобувачі освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь у обговоренні ключових питань теми, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій за додатковими роз'ясненнями.

12. Ключові терміни навчальної дисципліни

№	Термін	Відповідник англійською мовою
1	Мисливське господарство	Hunting industry
2	Мисливські угіддя	Hunting Grounds
3	Мисливські ресурси	Hunting Resources
4	Мисливська фауна	Hunting Fauna
5	Популяції мисливських тварин	Hunting Animal Populations
6	Полювання	Hunting
7	Мисливська зброя	Hunting Weapons
8	Мисливські собаки	Hunting Dogs
9	Біотехнія	Hunting Management Practices
10	Мисливське упорядкування	Hunting Management Planning
11	Облік мисливських тварин	Hunting Animal Census
12	Бонітування угідь	Habitat Quality Assessment
13	Охорона мисливських ресурсів	Hunting Resource Protection
14	Мисливські трофеї	Hunting Trophies
15	Стале мисливство	Sustainable Hunting

13. Рекомендована література

Основна

Лісомисливське господарство : підручник / Хоєцький П.Б., Копій Л.І. та ін. Львів : СПОЛОМ, 2022. 256 с.

Маменко О.М., Портянник С.В. Інноваційні технології в мисливському господарстві : навчально-методичний посібник. Харків, 2014. 306 с.

Мисливствознавство : навчальний посібник / укл. А.І. Гузій, І.Д. Іванюк, В.М. Кусік, П.Б. Хоєцький. Харків: Мачулін, 2017. 276 с.

Мисливствознавство : навчальний посібник / укл. А.І. Гузій, І.Д. Іванюк, В.М. Кусік. Харків: Мачулін, 2018. 254 с.

Додаткова

Бондаренко В.Д. Біотехнія. Львів: ІЗМН, 1998. 260 с.

Бондаренко В.Д. Біотехнія. Львів: ІЗМН, 2002. 352 с.

Бондаренко В.Д., Мазепа В.Г., Хоєцький П.Б. Мисливська кінологія. Львів: Афіша, 2002. 159 с.

Бондарчук Н.В., Кравчук І.І. Жорстоке поводження з тваринами як об'єкт кримінально-правової оцінки: теорія, практика, перспективи. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2025. Том 36 (75). № 5. С. 120–127.

Василіук О., Ільмінська Л. Екосистемні послуги. Огляд. Київ: БО «БФ «Фонд захисту біорізноманіття України», 2020. 84 с.

Власюк В. П., Кратюк О. Л., Климчук О.О. Ключові аспекти динаміки чисельності елементарних популяцій лося європейського (*Alces alces*) в умовах Житомирської області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2025. Вип. 143. Ч.1 С. 308–317.

Волох А.М. Вирощування диких копитних : монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 400 с.

Волох А.М. Визначення віку мисливських звірів : наук.-метод. посіб. Одеса : Олді+, 2022. 374 с.

Гонта О.І., Музика В.В. Проблеми та перспективи розвитку мисливського туризму в Україні. *Економіка і управління*. 2020. № 1. С. 25–36.

Данилюк Л.Р. Правовий режим мисливських природних ресурсів в Україні : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2017. 176 с.

Делеган І.І., Мазепа В.Г., Хоєцький П.Б. Мисливські трофеї. Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2018. 192 с.

Домніч А.В. Організація та управління в мисливському господарстві: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра освітньо-професійної програми «Мисливське господарство» Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 112 с.

Євтушевський М.Н. Мисливські тварини України на волі та в вольєрах: монографія. Черкаси: Вертикаль, 2012. 376 с.

Завадських Г.М. Європейський досвід та розвиток мисливського господарства України. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. №3(49). С. 148–154.

Загороднюк І. Історія становлення мисливствознавчих колекцій та трофейної справи в Україні. *Теріологічна школа*, 2022. Том 27. С. 15–28.

Загороднюк І. Мисливствознавство та мисливські лабораторії в Україні за 100 років: трансформації ідей та інституцій. *Theriologia Ukrainica*. 2024. №27. С. 146–169.

Кичко І.І., Гонта О.І., Музика В.В. Еколого-економічні імперативи розвитку лісового, мисливського, водного господарства в Україні. *Інноваційна економіка*. 2021. №3-4. С. 79–86.

Корж О.П. Штучне розведення дичини : навчальний посібник. / О.П. Корж та ін. Суми: Університетська книга, 2012. 224 с.

Кратюк О.Л., Хоєцький П.Б. Соціальне значення полювання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010, т. 20, № 15. С. 344–351.

Кратюк О. Л., Власюк В. П., Рибак В. О. Напіввільне утримання оленя плямистого *Cervus nippon* на території Центрального Полісся. *Екологічні науки*. 2021. № 2(35). С. 104–109.

Кратюк О.Л. Лісівничо-біологічні особливості функціонування лісостанів Західного і Центрального Полісся в умовах напіввільного утримання мисливських тварин : дис. ... д-ра біол. наук: 06.03.03 / НЛТУ України. Львів, 2021. 401 с.

Кратюк О.Л. Просторово-часова організація популяції бобра європейського (*Castor fiber* L.) на території Житомирської області. *Екологічні науки*. 2024. № 1(52). Том 2. С. 104–109.

Кратюк О. Л., Власюк В. П., Воробей В. П. Екологічні аспекти організації мисливсько-господарського виробництва Житомирської районної організації УТМР. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2025. Вип. 142. Ч.2 С. 291–299.

Кратюк О. Л., Климчук О.О., Весельський М.Ф. Динаміка чисельності та управління популяцією лисиці звичайної (*Vulpes vulpes* L.) на території Житомирської області. *Екологічні науки*. 2025. № 2(59). С. 265–274

Кратюк О. Л., Власюк В. П. Еколого-економічні аспекти трансформації організаційної структури користувачів мисливських угідь Житомирської області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2026. Вип. 149. Ч.1 С. 384–393.

Кратюк О. Л., Власюк В. П., Бондарчук Н. В. Розвиток мережі об'єктів напіввільного утримання мисливських тварин як складової організаційної структури мисливськогосподарського виробництва Житомирської області. *Екологічні науки*. 2026. № 4(67). С. 265–274.

Методичні рекомендації щодо обліку чисельності мисливських тварин / І.Т. Гулик, І.М. Шейгас, О.В. Струтинський. Харків: УкрНДІЛГА, 2019. 76 с.

Муравйов Ю.В. Планування мисливсько-господарської діяльності як інструмент реалізації екологічної та лісової політик. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2006, т. 16, № 2. С. 38–41.

Настанови з упорядкування мисливських угідь. Київ, 2002. 112 с.

Новицький В.П. Мисливські ресурси агроландшафтів України: стан та проблематика управління (на прикладі лісостепової зони) : монографія / В. П. Новицький. Київ : УкрДГРІ, 2020. 221 с.

Портянник С.В., Мерчанський В.В. Екотуризм та мисливське господарство в Україні: аналіз розвитку та прогноз на майбутнє. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2024. №19. С. 98–111.

Порядок утримання та розведення диких тварин, які перебувають у стані неволі або в напіввільних умовах (наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України). № 429 (зі змінами №400 від 30.10.2017). (2010).

Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>

Про затвердження Правил державного обліку мисливських тварин і обсягів їх добування (наказ Мінекономіки (з 2025)). № 4351 від 25.03.2026. (2026). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0561-26?utm_source=chatgpt.com#Text

Проців О.Р. Організація мисливства у Галичині кінця XIX – поч. XX століття в контексті державного регулювання розвитку мисливського господарства в Україні. Івано-Франківськ: ФОЛАНТ, 2015. 204 с.

Прус Ю.О. Аналіз сучасного стану ресурсів мисливських господарств України. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. №3(49). С. 155–168.

Савченко Т. Адміністративно-правове регулювання галузі мисливського господарства та полювання. *Підприємство, господарство і право*. 2019. №9. С. 128–134.

Савченко Т. Методологічне забезпечення державного управління розвитком мисливського господарства. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. №3(9). С. 163–174.

Сарабєєв В.Л., Домніч В.І., Лебедєва Н.І. Управління популяціями мисливських тварин: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 205 «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 77 с.

Стратегія розвитку галузі мисливського господарства України на період до 2035 року: Розпорядження КМУ від 21.05.2025 р. №489-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2025-%D1%80#n12>

Томин О.О. Принципи державного управління в галузі мисливства та полювання в Україні. *Українські наукові записки*. 2009. № 1 (29). С. 203–205.

Щербина І.О., Наконечний І.В. Еколого-економічні шляхи оптимізації структурно-функціональної організації системи мисливського господарства України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 697–702.

14. Електронні інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційний ресурс (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти):

Інституційний репозитарій Поліського національного університету (<http://ir.polissiauniver.edu.ua/>);

Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, 4, (0412) 37-34-65);

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, м. Київ, просп. Голосіївський, 3, +380 (44) 524-81-36).

<https://www.face.eu/> Європейська федерація мисливських та природоохоронних асоціацій ([FACE](https://www.face.eu/) - European Federation for Hunting and Conservation).

<https://www.fedfa.com/> Федерації європейських фермерів-оленьярів (FEDFA – Federation of European Deer Farmers Associations).

<https://iduba.info/> Міжнародної асоціації заводчиків оленів та диких ратичних (IDUBA – International Deer and Wild Ungulate Breeders Association).

<https://www.cic-wildlife.org/> International Council for Game and Wildlife Conservation (Міжнародна рада з охорони дичини та дикої природи (CIC)).

<https://hunter-council.com.ua/> Українська ловецька рада.

<https://www.uahhg.org.ua/> Всеукраїнська асоціація мисливців і користувачів мисливських угідь.

www.terioshkola.org.ua - Українське теріологічне товариство.

www.birdlife.org.ua - Українське товариство охорони птахів.

www.rada.gov.ua - Офіційний вебпортал Верховної Ради України.

www.redbook-ua.org - Червона книга України.

www.uoor.com.ua - Українське товариство мисливців та рибалок.

www.pzlow.pl – Польська мисливська асоціація.

www.pzlow.pl/lowiecpolski/ - Польський мисливець

www.silvarium.cz - Чеський лісомисливський портал.

www.cms.int - сайт Боннської конвенції.

www.cites.org - сайт Вашингтонської конвенції (CITES).

www.ramsar.org - сайт Рамсарської конвенції.

www.cbd.in - сайт Конвенції про біологічне різноманіття.

Online курси від EdEra <https://study.ed-era.com/uk/dashboard/course?userCourseId=1724369&authuser=0#!5124>

Prometheus. [Каталог курсів від Prometheus: безкоштовні, платні, з сертифікатом і без](#)

Дія. Освіта. <https://osvita.diia.gov.ua/>